

YUNANİSTAN

SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : 11.11.2025

Raporu Hazırlayan: **Selanik Ticaret Ataşeliği**

1. Yunanistan Pazarında Su Ürünleri Sektörü

1.1 Su ürünleri sektörü ve Yunanistan'da su ürünleri üretim düzeyi:

Su ürünleri sektörü; deniz, iç su ve kıyı ekosistemlerinden elde edilen tüm canlı kaynakların üretimi, işlenmesi, pazarlanması ve ilgili hizmetlerini kapsayan geniş bir ekonomik faaliyettir.

Bu sektör;

- Balıkçılık (yakalama faaliyetleri) – deniz ve iç sularda doğal stoklardan balık, kabuklu ve yumuşakça avcılığı,
- Su ürünleri yetiştiriciliği (akvakültür) – kontrollü ortamlarda balık, midye, karides vb. türlerin üretimi,
- İşleme ve muhafaza sanayi – taze, dondurulmuş, kurutulmuş, tütsülenmiş veya konserve ürünlerin hazırlanması,
- Ticaret ve lojistik – iç ve dış pazarlarda su ürünlerinin taşınması, depolanması, pazarlanması,
- Yardımcı girdiler ve teknolojiler – yem, ekipman, su kalitesi yönetimi, kuluçkahaneler, sensör sistemleri ve soğuk zincir hizmetlerini

kapsar.

Bu alt başlıklarda Yunanistan'daki su ürünleri üretim düzeyine bakacak olursak;

Yunanistan'da yakalama balıkçılığının gelişimi sınırlı olup; teknolojik yatırımlar, verimlilik artışı açısından akvakültür kadar hızlı değildir. Hatta yakalama balıkçılığı hacim olarak sabit ya da hafif düşüş eğilimindedir, bu nedenle toplam su ürünleri üretimindeki artış, büyük ölçüde akvakültürden geliyor diyebiliriz. İşleme ve muhafaza sanayinin de büyüme gösterdiğini, ancak akvakültürün gerisinde kaldığını söyleyebiliriz. Ekipman ve hizmet sektöründe veriye ulaşmak sıkıntılı olsa da büyüme potansiyeli yüksek bir segment olarak değerlendirilmektedir. Bu ayırmada en sağlam sayısal veri akvakültür ürünlerine aittir.¹

Yıl	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Değeri (bin €)
2020	133 168,2 ton	558 808,1 bin €
2021	143 864,8 ton	641 962,2 bin €
2022	141 365,4 ton	851 891,4 bin €
2023	141 909,2 ton	691 160,2 bin €

Öte yandan Enterprice Greece tarafından yapılan açıklamaya göre Yunanistan'da su ürünleri üretiminin yaklaşık üçte ikisinin akvakültürden; kalan üçte biri yakalama balıkçılığından gelmektedir.²

¹<https://www.statistics.gr/documents/20181/da10e368-8a70-d56f-4405-3e9d47ca176e>

²<https://www.enterprisegreece.gov.gr/en/trade/key-sectors/food-beverage/aquaculture-fishing/>

İşlenmiş ya da konserve ürünlerin üretim miktarına ilişkin de resmi bir veri bulunmamakla birlikte 2022 yılında yayınlanan bir rapora göre Yunanistan’da bu kategori üretimi yaklaşık 6.2 bin ton, değer olarak yaklaşık US\$51 milyon olarak tahmin edilmiştir.³

Bu noktada su ürünleri sektörünü tüm alt sektörlerinde ticarete konu edilen ürünler bazında şöyle bir tabloda göstermek yanlış olmayacaktır:

Ürün Grubu	Açıklama	HS Kodu
Balık, taze veya soğutulmuş (fileto hariç)	Canlı veya taze balıklar (örneğin çipura, levrek)	0302
Balık, dondurulmuş (fileto hariç)	Dondurulmuş bütün balıklar	0303
Balık filetosu ve diğer etleri, taze/soğutulmuş veya dondurulmuş	Fileto, balık eti, doğranmış ürünler	0304
Kurumuş, tuzlanmış veya salamura balık; dumanlanmış balık	Kurutulmuş ya da tütsülenmiş balıklar	0305
Kabuklular (crustaceans)	Karides, yengeç, ıstakoz vb.	0306
Yumuşakçalar (mollusks)	Midye, istiridye, ahtapot, kalamar vb.	0307
Diğer su omurgasızları	Deniz hıyarı, deniz kestanesi vb.	0308
Balık unları, tozları ve granüller (insan gıdası hariç)	Balık yemi veya hayvan yemi hammaddesi	2301.20
Balık yağı ve diğer deniz hayvansal yağlar	Yem katkısı, endüstriyel yağ	1504
Balık konserveleri (tuna, sardalya vb.)	Balık veya balık etinden konserveler	1604
Kabuklu/yumuşakça konserveleri	Konserve karides, kalamar vb.	1605
Canlı balıklar (örneğin yetiştiricilik için)	Akvaryum, damızlık veya yavru balıklar	0301
Balık yumurtası (canlı)	Akvakültür için kullanılan döllenmiş yumurtalar	0511.91
Canlı kabuklular ve yumuşakçalar	Akvakültür veya gıda için canlı tedarik	0306.1 / 0307.1
Balık yetiştirme kafesleri (metal)	Deniz kafesleri, metal konstrüksiyonlar	7308.90
Balık yetiştirme kafesleri (plastik / ağ sistemleri)	HDPE halka sistemleri, ağ malzemeleri	3926.90 veya 5608.19
Balık yemi dağıtım makineleri	Otomatik yemleme makineleri	8436.80
Su pompaları, sirkülasyon sistemleri	Akvakültür havuz ve deniz sistemleri için	8413.70

³ <https://www.indexbox.io/search/production-prepared-or-preserved-fish-and-dishes-greece/>

Oksijenleme, havalandırma sistemleri	Balık tankı için hava pompası / difüzör	8414.59
Su kalitesi izleme sensörleri, ölçüm cihazları	pH, oksijen, sıcaklık sensörleri	9027.80
Balık işleme makineleri	Fileto makinesi, ayıklama hattı, paketlenme	8438.50
Soğuk hava depoları, soğutma sistemleri	Soğutucu üniteler	8418.69
Balık yemi	Hazır yem veya pelet	2309.90
Akvakültür kimyasalları (vitamin, mineral, dezenfektan)	Su arıtma, hastalık önleme ürünleri	3824.90
Soğuk zincir / nakliye kutuları	İzotermal konteynerler, balık taşıma kasaları	3923.10 / 7612.90

Buna göre kod grupları temelinde bir ayırım yapmak gerekirse:

Kategori	Kod Aralığı	Açıklama
Canlı ve ham balıklar	0301–0308	Su ürünleri ana grubu
İşlenmiş ürünler (konserve)	1604–1605	Gıda olarak hazırlanmış balık ürünleri
Yem ve türevleri	2301, 2309	Yem hammaddesi
Yağ ve ekstraktlar	1504	Balık yağı, yağ karışımları
Ekipman, makineler	73, 84, 85, 90 serileri	Kafes, pompa, sensör, izleme, otomasyon

şeklinde ifade edebiliriz.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları:

Sektör, pek çok ürün barındırdığı ve bölgesel olarak üretici veya yetiştirici fiyatlamaları farklılık gösterdiği için üretici fiyatları, her bir ürün grubu bazında ortalama fiyat ve ortalama karlılık oranından hareketle tahmini olarak aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır:

Kategori	Üretici Maliyeti Aralığı (€/kg veya €/birim)
Canlı & ham balık	4,5 – 5,5 €/kg
İşlenmiş ürünler	8,5 – 9,5 €/kg
Yem ve türevleri	2,5 – 2,8 €/kg
Yağ ve ekstraktlar	4,5 – 4,8 €/kg
Ekipman, makineler	800 – 900 €/birim (ortalama)

Yunanistan’da üretim maliyetleri enerji, yem, lisans/çevresel izinler gibi faktörlerden etkilenmektedir. Örneğin üretimin 2022den 2023’e yaklaşık % 18,9 düzeyinde azaldığı ifade edilmektedir.⁴ Diğer taraftan başka bir raporda 2025 için sektörün satış fiyatlarının maliyetlere biraz daha yaklaşacağı yani fiyat baskısı altında kaldığı belirtilmektedir.⁵ Ülkede özellikle ekipman ve yem hammaddeleri için döviz riski, ithalat bağımlılığı, çevresel lisans sınırlamaları gibi yerele özgü riskler bulunmaktadır. Buna bağlı olarak da üretici maliyetleri AB ortalamasına göre %10–20 daha yüksek olabilmektedir. Yunan üreticiler genellikle ihracat pazarına (özellikle İtalya, Fransa, İspanya) çalıştığı için, maliyet baskısına rağmen döviz bazlı gelirle denge kurmaya çalışmaktadırlar. Ancak iç pazarda rekabet (özellikle ithal donmuş balık) nedeniyle marjlar çok dar kalmaktadır.

1.3. Su ürünleri Sektöründe Üretici Yerli Firmalara/ Üretici Birliklerine veya Derneklerine İlişkin Bilgiler

Yine, yukarıdaki alt sektörler bazında Yunanistan’da su ürünleri sektöründeki üretici firmaları aşağıdaki şekilde ifade edebiliriz:

Kategori	Kod Aralığı	Öne Çıkan Yerli Firmalar
Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)	0301–0308	Nireus Aquaculture SA – 1988’de kurulmuş, Yunanistan’ın en büyük balık üreticisi. 20’den fazla çiftlik, 3 yem fabrikası, 10 işleme tesisi var. Yıllık üretim 40.000 ton civarı. Andromeda Group – Avrupa’nın önemli deniz balığı üreticilerinden. 2019’da Selonda & Perseus ile birleşerek dev grup oluşturdu (şimdi AVRAMAR). AVRAMAR Aquaculture – 2021’de Nireus, Selonda, Andromeda ve Perseus birleşmesiyle kuruldu. Şu anda Akdeniz’in en büyük levrek ve çipura üreticisi (~80.000 ton/yıl).
İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)	1604–1605	G. Lykovounos S.A. – ‘Trata’ markası – 1920’lerden beri faaliyet gösteren yerli konserve balık üreticisi. Sardalya, ton balığı ve uskumru ürünleriyle AB genelinde bilinir. Konva S.A. – ‘Trata’ ve ‘Flokos’ markalarının üreticisi; Yunanistan’ın en büyük balık konserve ihracatçısı. Palirria S.A. – Aslında hazır gıda üreticisi ama balıklı mezeler ve deniz ürünlü hazır yemeklerle bu gruba dahil. Irida S.A. – 1974’te kurulmuş, Yunanistan’ın en büyük balık yemi üreticisi. 25.000 ton/yıl üretim kapasitesi.
Yem & Türevleri	2301, 2309	Blue Fish Feed S.A. – yerli hammadde kullanımı yüksek, sürdürülebilir yem üretiminde uzman. AVRAMAR Feed Division – grubun kendi yem ihtiyacını karşılayan entegre üretim kolu.
Balık Yağı & Ekstraktlar	1504	Fish Oil Hellas Ltd. – Balık işleme atıklarından yağ ve un üretimi yapıyor. Evia Fish Processing Co. – balık yağı ve türevlerini gıda ve yem sanayine tedarik ediyor.
	73, 84, 85, 90 serileri	Selonda Aquaculture Engineering Dept. – kafes, ağ ve otomasyon sistemleri geliştiriyor (şimdi AVRAMAR bünyesinde).

⁴ <https://www.statistics.gr/documents/20181/da10e368-8a70-d56f-4405-3e9d47ca176e>

⁵ <https://www.seafoodsource.com/news/aquaculture/profitability-surge-expected-for-mediterranean-aquaculture>

Söz konusu firmaların 2024 yılı pazar payları ise yaklaşık olarak aşağıdaki gibidir:⁶

Sektör Grubu	Önde Gelen Firmalar	Pazar Payı (Yaklaşık)
Canlı & ham balık (deniz)	AVRAMAR, Nireus	%70–75
İşlenmiş ürünler	Konva, Trata	%60
Yem & türevleri	Irida, Avramar Feed	%70
Balık yağı & ekstrakt	Fish Oil Hellas	%40
Ekipman & sistemler	Aquanet, Poseidon	%50

Yerli ve sektörel temsil temelinde su ürünleri alanındaki üretici birlikleri ve kooperatiflerden aşağıda listelenenleri bilmekte fayda bulunmaktadır:

Kurum	Tür	Rol
HAPO (Hellenic Aquaculture Producers Organization)	Birlik	Yunanistan'daki deniz çiftliklerinin %80'ini temsil eder. `Fish from Greece` markasının sahibidir.
FGM (Federation of Greek Maricultures)	Dernek	Devlet ve AB kurumları nezdinde sektörel temsil.
Panhellenic Association of Fish Farmers (PAF)	Kooperatif / Dernek	Küçük ve orta ölçekli üreticileri destekleyen ulusal örgüt.
FEAP Greece (European Aquaculture Producers local branch)	AB düzeyinde temsil	Yunan üreticilerini Avrupa genelinde temsil eder.

1.4. Su Ürünleri Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Sektörün yapısı itibarıyla toptan ve perakende satış ayrımını özellikle yukarıdaki alt kategoriler bazında keskin bir şekilde yapmanın mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Sektörde üreticiler hem toptan hem perakende satış kanallarına yönelmişlerdir. Toptan satış özellikle hal satışları, dağıtıcılar ve ihracat üzerinden; perakende satış ise süper/hiper marketler, uzman mağazalar ve doğrudan tüketici kanalında gerçekleşmektedir. İç pazarda özellikle çiftlik balığı üretiminden yalnızca %18 gibi bir oran iç pazara kalırken geri kalan ürün ihraç

⁶ <https://eumofa.eu/documents/20124/158265/Greece.pdf>
<https://www.seafoodsource.com/news/aquaculture/profitability-surge-expected-for-mediterranean-aquaculture>

edilmektedir. Bu da perakende satış kanalı açısından üreticilerin iç pazarda sınırlı hacimle yer aldığını göstermektedir.⁷

Yine başka bir çalışmada Yunanistan'da levrek (sea bass) piyasasında 2021'de üretimin büyük çoğunluğu ihracata giderken, iç pazardaki dağıtımın %85-90 civarında `perakende kanal + HORECA` üzerinden olduğu belirtilmiştir.⁸

İşlenmiş ürünlerde toplam üretimin yaklaşık %22 sinin ihracata gittiği, kalanın iç piyasada genel olarak zincir marketler kanalıyla nihai tüketicilere sunulduğu belirtilmektedir.⁹

Yem ve türevleri, yağ/ekstraktlar, ekipman/makineler kategorisinde ise ürünler genellikle üretici → toptancı/dağıtıcı → balık üreticisi şeklinde ilerlemektedir (B2B). Diğer bir ifadeyle perakende kanal anlamında alıcı yine başka bir ürünün üreticisidir.

2. Yunanistan`ın Su Ürünleri Sektöründe Dış Ticareti¹⁰

2.1. Su Ürünleri Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

2.1.1. Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	TÜRKİYE	169.335	23,11%
2	İSPANYA	84.109	11,48%
3	HOLLANDA	69.460	9,48%
4	HİNDİSTAN	51.623	7,04%
5	EKVADOR	38.851	5,30%
6	İSVEÇ	25.237	3,44%
7	ARJANTİN	24.157	3,30%
8	ÇİN	23.852	3,25%
9	YENİ ZELANDA	22.249	3,04%
10	ÇEK CUM.	21.377	2,92%

⁷ [https://blacksea-cbc.net/wp-content/uploads/2021/09/BSB461_DACIAT - Consolidated-Report-on-Aquaculture-in-all-Partner-Regions_EN.pdf](https://blacksea-cbc.net/wp-content/uploads/2021/09/BSB461_DACIAT_-_Consolidated-Report-on-Aquaculture-in-all-Partner-Regions_EN.pdf) (2022)

⁸ https://eumofa.eu/documents/20124/99991/PTAT%2Bfresh%2Bseabass%2Bin%2BEL%2BES%2BIT_EN.pdf

⁹ <https://effop.org/wp-content/uploads/2022/08/STECF-21-14-EU-Fish-Processing-sector.pdf> (2022)

¹⁰ Bu bölümde yer verilen tüm sayısal veriler <https://www.trademap.org/Index.aspx> adresinden temin edilmiş olup, 2024 yılına aittir.

2.1.2. İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)

HS1604 Kabuklu Hayvanlar veya konserve edilmiş balıklar

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İTALYA	25.277	31,61%
2	İSPANYA	9.788	12,24%
3	TAYLAND	7.857	9,83%
4	ALMANYA	6.607	8,26%
5	HOLLANDA	6.569	8,22%
6	AVUSTURYA	3.798	4,75%
7	FİLİPİNLER	2.800	3,50%
8	VİETNAM	2.597	3,25%
9	PAPUA YENİ GİNE	2.380	2,98%
10	PORTEKİZ	1.738	2,17%
14	TÜRKİYE	1.017	1,27%

H1605 Hazırlanmış veya konserve edilmiş kabuklu hayvanlar

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İSPANYA	5.520	34,57%
2	ŞİLİ	5.012	31,39%
3	ENDONEZYA	1.639	10,26%
4	HOLLANDA	969	6,07%
5	VİETNAM	502	3,14%
6	İTALYA	430	2,69%
7	G. KIBRIS	296	1,85%
8	ALMANYA	275	1,72%
9	DANİMARKA	231	1,45%
10	İRLANDA	221	1,38%
18	TÜRKİYE	28	0,18%

2.1.3 Yem & Türevleri

HS2301 Et, sakatat, balık, kabuklu deniz hayvanları, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının insanların yemesine elverişli olmayan unları, kaba unları ve pelletleri

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İSPANYA	32.894	17,60%
2	MOROKKO	32.627	17,46%
3	ALMANYA	23.313	12,47%
4	POLONYA	21.815	11,67%
5	DANİMARKA	21.778	11,65%
6	G. AFRİKA	12.480	6,68%
7	MACARİSTAN	7.083	3,79%
8	G. KIBRIS	5.625	3,01%
9	ROMANYA	4.036	2,16%
10	FARO ADALARI	3467	1,85%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

HS2309 Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar:

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İTALYA	83.548	23,44%
2	FRANSA	32.238	9,04%
3	ALMANYA	28.108	7,88%
4	HOLLANDA	27.359	7,67%
5	POLONYA	22.392	6,28%
6	İSPANYA	20.426	5,73%
7	MACARİSTAN	17.843	5,01%
8	BELÇİKA	15.822	4,44%
9	SİRBİSTAN	12.387	3,47%
10	BULGARİSTAN	11.272	3,16%
17	TÜRKİYE	6.931	1,94%

2.1.4 Balık Yağı & Ekstraktlar

HS1504 Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları ve bunların fraksiyonları

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	NORVEÇ	14.435	19,20%
2	İSPANYA	14.286	19,00%
3	ALMANYA	13.659	18,17%
4	G.KIBRIS	7.444	9,90%
5	POLONYA	6.121	8,14%
6	DANİMARKA	5.370	7,14%
7	ŞİLİ	5.198	6,91%
8	ÇİN	2.294	3,05%
9	LETONYA	1.791	2,38%
10	BELÇİKA	1.533	2,04%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

2.1.5 Ekipman, Makineler, Otomasyon

Bu alanda en çok ithalat yapılan ve Türkiye'nin toplam ithalattaki payının görece düşük olduğu ürünler üzerinde durulmuştur.

HS841370 Sıvılar için pompalar, diğer santrifüj pompalar (su pompaları sirkülasyon sistemleri)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	ALMANYA	6.488	40,89%
2	HOLLANDA	2.605	16,42%
3	İTALYA	2.206	13,90%
4	AVUSTURYA	1.024	6,45%
5	POLONYA	571	3,60%
6	BELÇİKA	483	3,04%
7	ÇİN	482	3,04%
8	İSPANYA	467	2,94%
9	PORTEKİZ	410	2,58%
10	FRANSA	402	2,53%
12	TÜRKİYE	121	0,76%

HS843850 Etlerin veya kümes hayvanlarının etlerinin hazırlanmasına mahsus makine ve cihazlar (balık işleme makineleri)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	MACARİSTAN	14.089	20,79%
2	İTALYA	13.434	19,83%
3	ALMANYA	13.137	19,39%
4	ÇİN	5.599	8,26%
5	HOLLANDA	5.079	7,50%
6	İSPANYA	4.000	5,90%
7	HİNDİSTAN	3.089	4,56%
8	LÜKSEMBURG	1.301	1,92%
9	BİR. KRALLIK	913	1,35%
10	FRANSA	896	1,32%
11	TÜRKİYE	840	1,24%

2.2. Su Ürünleri Sektöründe Yunanistan'ın En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

2.2.1. Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İTALYA	326.997	30,62%
2	İSPANYA	232.689	21,79%
3	FRANSA	99.209	9,29%
4	HOLLANDA	85.472	8,00%
5	ALMANYA	44.216	4,14%
6	İSPANYA	41.439	3,88%
7	BULGARİSTAN	36.410	3,41%
8	İSRAİL	31.148	2,92%
9	G.KIBRIS	29.764	2,79%
10	ABD	29.613	2,77%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

2.2.2. İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)

HS1604 Kabuklu Hayvanlar veya konserve edilmiş balıklar

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	G.KIBRIS	5.727	35,97%
2	ABD	1.568	9,85%
3	ARNAVUTLUK	1.195	7,51%
4	ROMANYA	1.023	6,43%
5	FRANSA	938	5,89%
6	AVUSTRALYA	753	4,73%
7	BELÇİKA	543	3,41%
8	POLONYA	383	2,41%
9	ALMANYA	374	2,35%
10	BULGARİSTAN	349	2,19%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

H1605 Hazırlanmış veya konserve edilmiş kabuklu hayvanlar

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	FRANSA	3.825	36,04%
2	ALMANYA	3.306	31,15%
3	G/KIBRIS	530	4,99%
4	BELÇİKA	405	3,82%
5	HONG KONG, ÇİN	398	3,75%
6	ROMANYA	386	3,64%
7	MISIR	293	2,76%
8	İTALYA	283	2,67%
9	BULGARİSTAN	275	2,59%
10	SIRBİSTAN	219	2,06%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

2.2.3 Yem & Türevleri

HS2301 Et, sakatat, balık, kabuklu deniz hayvanları, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının insanların yemesine elverişli olmayan unları, kaba unları ve pelletleri

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	BULGARİSTAN	1.172	29,19%
2	TÜRKİYE	745	18,56%
3	İTALYA	658	16,39%
4	FİLİPİNLER	384	9,56%
5	UGANDA	275	6,85%
6	ENDONEZYA	216	5,38%
7	KENYA	151	3,76%
8	FİLDİŞİ SAHİLLERİ	103	2,57%
9	TANZANYA	79	1,97%
10	POLONYA	66	1,64%

HS2309 Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	HIRVATİSTAN	37.297	30,53%
2	G.KIBRIS	36.937	30,24%
3	BULGARİSTAN	5.526	4,52%
4	NİJERYA	4.666	3,82%
5	ARNAVUTLUK	4.006	3,28%
6	İTALYA	3.728	3,05%
7	K.MAKEDONYA	3.251	2,66%
8	İRLANDA	2.450	2,01%
9	İSRAİL	2216	1,81%
10	S.ARABİSTAN	2.094	1,71%
12	TÜRKİYE	1.560	1,28%

2.2.4 Balık Yağı & Ekstraktlar

HS1504 Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları ve bunların fraksiyonları

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	ROMANYA	415	92,43%
2	ARNAVUTLUK	32	7,13%
3	G.KIBRIS	2	0,45%
0	TÜRKİYE	0	0,00%

2.2.5 Ekipman, Makineler, Otomasyon

Bu alanda en çok ithalat yapılan ve Türkiye`nin toplam ithalattaki payının görece düşük olduğu ürünler üzerinde durulmuştur.

HS841370 Sıvılar içiçn pompalar, diğer santrifüj pompalar (su pompaları sirkülasyon sistemleri)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	G.KIBRIS	1.287	17,88%
2	B.KRALLIK	1.034	14,37%
3	HONG KONG, ÇİN	964	13,39%
4	ROMANYA	856	11,89%
5	DANİMARKA	328	4,56%
6	ABD	294	4,08%
7	MISIR	198	2,75%
8	ALMANYA	192	2,67%
9	RUSYA	183	2,54%
10	ŞİLİ	149	2,07%
14	TÜRKİYE	121	1,68%

HS843850 Etlerin veya kümes hayvanlarının etlerinin hazırlanmasına mahsus makine ve cihazlar (balık işleme makineleri)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	HIRVATİSTAN	930	15,01%
2	G.KIBRIS	774	12,49%
3	ABD	559	9,02%
4	ARNAVUTLUK	552	8,91%
5	RUSYA	464	7,49%
6	POLONYA	265	4,28%
7	BELÇİKA	252	4,07%
8	BULGARİSTAN	250	4,04%
9	K.MAKEDONYA	229	3,70%
10	AVUSTRALYA	227	3,66%
21	TÜRKİYE	59	0,95%

2.3.Su Ürünleri Sektöründe Yunanistanın Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

2.3.1 Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
030743	Dondurulmuş M. Balıkları Derin Su Sübyesi	128.435	1.952	1,52%
030617	Diğer karidesler	92.367	586	0,63%
030285	İzmaritgiller	59.794	58.351	97,59%
030752	Dondurulmuş Yumuşakçalar	58.379	2.691	4,61%
030541	Pasifik, Atlantik, Tuna somonları	57.087	0	0,00%
030284	Deniz Levreği	45.876	45.106	98,32%
030449	Diğer tatlı su balıkları	42.906	42.406	98,83%
030289	Diğer balıklar	32.730	15.642	47,79%
030214	Atlantik ve Tuna somonları	32.056	0	0,00%
030219	Diğer yassı balıklar	10.477	0	0,00%

2.3.2. İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
160414	Ton balıkları, palamut	47.314	148	0,31%
160419	Diğer salmonidae, fileto vb	14.098	108	0,77%
160420	Hazırlanmış veya konserve diğer balıklar	9.842	758	7,70%
160413	Sardalya, sardinella, palatika, çata	3.181	0	0,00%
160431	Havyar	1.311	0	0,00%
160412	Ringa Balıkları	1.028	0	0,00%
160411	Som balıkları	1.009	0	0,00%
160432	Havyar yerine kullanılan ürünler	965	0	0,00%
160415	Uskumru balıkları	596	3	0,50%
160416	Hamsiler	434	1	0,23%
Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
160553	Midyeler	5.177	0	0,00%
160555	Ahtapot	3.436	16	0,47%
160554	Mürekkkep balığı ve kalamar	2.679	0	0,00%
160521	Hava almayan kaplarda olmayanlar	1.655	12	0,73%
160510	Yengeçler, karidesler	951	0	0,00%
160529	Diğer hazırlanmış konserve edilmiş kabuklu hayvanlar	948	0	0,00%
160540	Diğer kabuklu hayvanlar	679	0	0,00%
160559	Diğer salyangoz,vb	379	0	0,00%
160552	Deniz tarakları	174	0	0,00%
160530	İstakozlar	64	0	0,00%

2.3.3 Yem & Türevleri

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
230120	Balık un veya pelletleri	134155	0	0,00%
230110	Et/sakatat un veya pelletleri	52765	21	0,04%

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
230910	Balık unu, pellet	208533	6512	3,12%
230990	Diğer hayvan gıdaları	147964	0	0,00%

2.3.4 Balık Yağı & Ekstraktlar

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
150420	Balık yağı	75.100	0	0,00%
150410	Balık karaciğeri yağı	80	0	0,00%

2.3.5 Ekipman, Makineler, Otomasyon

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
843850	Gıda işleme makine ve cihazlar	15.866	121	0,76%
841370	Diğer santrifüj pompalar	67.761	840	1,24%

2.4. Su Ürünleri Sektöründe Yunanistan'ın Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

2.4.1 Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
030285	İzmaritgiller	412.359	0	0,00%
030284	Deniz Levreği	359.051	0	0,00%
030541	Pasifik, Atlantik, Tuna somonları	56.442	0	0,00%
030289	Diğer balıklar	27.921	0	0,00%
030743	Dondurulmuş m. balıkları, derin su sübyesi	22.643	26	0,11%
030449	Diğer tatlı su balıkları	21.736	0	0,00%
030617	Diğer karidesler	18.944	109	0,58%
030489	Diğer tatlı su balıkları	14.335	0	0,00%
030459	Tatlı su balıkları	9.865	0	0,00%
030752	Dondurulmuş Yumuşakçalar	9.713	23	0,24%

2.4.2. İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
160414	Ton balıkları, palamut	6.438	0	0,00%
160431	Havyar	2.731	0	0,00%
160413	Sardalya, sardinella, palatika, çata	2.568	0	0,00%
160420	Hazırlanmış veya konserve diğer balıklar	1.341	0	0,00%
160432	Havyar yerine kullanılan ürünler	894	0	0,00%
160415	Uskumru balıkları	886	0	0,00%
160419	Diğer salmonidae, fileto vb	437	0	0,00%
160412	Ringa Balıkları	348	0	0,00%
160416	Hamsiler	248	0	0,00%
160411	Som balıkları	30	0	0,00%

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
160553	Midyeler	4.334	0	0,00%
160558	Salyangoz	4.026	0	0,00%
160555	Ahtapot	653	0	0,00%
160561	Deniz hıyarları	571	0	0,00%
160521	Hava almayan kaplarda olmayanlar	359	0	0,00%
160554	Mürekkkep balığı ve kalamar	343	0	0,00%
160559	Diğer salyangoz,vb	167	0	0,00%
160562	Deniz kestanesi	132	0	0,00%
160540	Diğer kabuklu hayvanlar	12	0	0,00%
160530	İstakozlar	8	0	0,00%

2.4.3 Yem & Türevler

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
230110	Et/sakatat un veya pelletleri	3.360	745	22,17%
230120	Balık un veya pelletleri	655	0	0,00%

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
230990	Diğer hayvan gıdaları	91.265	1.454	1,59%
230910	Balık unu, pellet	30.893	106	0,34%

2.4.4 Balık Yağı & Ekstraktlar

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
150420	Balık yağı	416	0	0,00%
150430	Deniz memelilerinin katı/sıvı yağları	32	0	0,00%

2.4.5 Ekipman, Makineler, Otomasyon

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
843850	Gıda işleme makine ve cihazlar	6.173	58	0,94%
841370	Diğer santrifüj pompalar	7. 198	121	1,68%

3. Su Ürünleri Sektöründe Ülkemizden İhracat¹¹

3.1 Su Ürünleri Sektöründe Türkiye'den Yunanistan'a İhracat (bin \$)

3.1.1 Canlı & Ham Balıklar (Deniz Balıkları – Akvakültür)

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	030285	İzmaritgiller	34.686	33.702	35.103	33.990	56.835
2	030284	Deniz Levreği	18.894	18.179	21.482	23.453	43.005
3	030449	Diğer tatlı su balıkları	17.739	29.965	40.344	40.835	41.512
4	030289	Diğer balıklar	3.267	7.505	6.986	8.062	10.731
5	030752	Dondurulmuş Yumuşakçalar	1.076	1.674	467	1.038	2.093
6	030743	Dondurulmuş m. Balıkları, derin su sübyesi	1.048	1.244	534	1.283	1.884
7	030742	Canlı, taze veya soğutulmuş balık	863	1.290	753	1.083	898
8	030314	Alabalıklar	0	0	0	284	884
9	030489	Diğer tatlı su balıkları	2	283	299	1.464	854
10	030617	Diğer karidesler	346	756	623	695	552

¹¹ Bu bölümdeki tüm sayısal veriler için kaynak: <https://www.trademapp.org/Index.aspx>

3.1.2 İşlenmiş Ürünler (Fileto, Dondurulmuş, Konserve)

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	160420	Hazırlanmış veya konserve diğer balıklar	348	144	562	437	906
2	160414	Ton balıkları, palamut	5	319	2	143	146
3	160419	Diğer salmonidae, fileto vb	0	0	104	42	113
4	160415	Uskumru balıkları	1	1	2	1	3
5	160413	Sardalya, sardinella, palatika, çata	2	3	5	3	2
6	160411	Som balıkları	0	0	0	0	1
7	160416	Hamsiler	0	0	0	0	1

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	160555	Ahtapot	0	0	0	0	14
2	160521	Hava almayan kaplarda olmayanlar	0	0	0	129	11
3	160529	Diğer konserve	0	0	1	0	1

3.1.3 Yem & Türevler

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	230110	Et/sakatat un veya pelletleri	0	0	0	0	22
No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	230910	Balık unu, pellet	1605	2690	3478	4604	7304
2	230990	Diğer hayvan gıdaları	586	509	260	295	387

3.1.4 Balık Yağı & Ekstraktlar

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	150420	Balık yağı	0	1	0	0	0

3.1.5 Ekipman, Makineler, Otomasyon

No	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	843850	Gıda işleme makine ve cihazlar	77	112	34	22	114
2	841370	Diğer santrifüj pompalar	822	1,228	797	884	1.576

4. Su Ürünleri Sektöründe İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Sektörü şimdiye kadar incelediğimiz beş alt başlıkta dikkate alarak hedef bölge analizi yaptığımızda karşımıza 3 ana hedef bölge çıkıyor. Bunları önceliklendirerek sıralayacak olursak: Selanik, Pieria ve Imathia şehirlerini içeren Merkez Makedonya, Aetolia ve Akronia'yı içeren Batı Yunanistan bölgesi, Argolis'i içeren Peloponnesse bölgesi.

Merkez Makedonya'da kabuklu ve akvakültür üretimi yoğun olup yetiştirme kafesleri, ağ sistemleri, metal konstrüksiyonlar için ihracat potansiyelinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Yunanistan'da istiridye/midye ve kabuklu su ürünleri yetiştiriciliği yoğun şekilde bu bölgede yer almaktadır.¹² Kafes sistemleri (deniz kafesleri) üretimi ve operasyonu için uygun lojistik altyapı (örneğin liman, ulaşım) mevcuttur. İhracat odaklı üretim de olduğu için makineler, otomasyon sistemleri gibi ekipmana ihtiyaç bulunmaktadır.

Tabii yine bu ürünlerin taze, dondurulmuş ya da işlenmiş halde pazara çıkması için işleme, paketleme ve soğuk zincir tesis ve makinelerinin büyük önemi var. Yetiştiricilik yoğun olduğu için yem, otomatik yemleme makineleri, girdi kimyasalları ve sensör sistemleri açısından da fırsat bulunmaktadır. Balık yağı ve ekstraktları açısından yan ürünler, karaciğer yağları, balık ekstraktları gibi girdilerin değerlendirilmesi için potansiyel olduğu, bu alanda arıtma, paketleme ya da katkı işlevleriyle yer edinilebileceği dikkate alınabilir. Yani işleme sonrası ürünler toplanarak rafine edilebilir.

Metal konstrüksiyonlu kafes sistemleri, HDPE halkalar, ağ sistemleri, su kalitesi izleme sensörleri, pompa ve sirkülasyon sistemleri, balık yemi ve yem dağıtım makineleri, balık işleme makineleri ihraç edilebilecek ürünler arasında sayılabilir.

Batı Yunanistan bölgesinde deniz kafes sistemleriyle özellikle `sea bream / sea bass` (çipura, levrek) üretimi yapılmaktadır. Yetiştiricilik kadar, işleme ve paketleme altyapısı da bulunmaktadır.¹³ Yetiştirme kafesleri, metal konstrüksiyon sistemleri, su pompa/sirkülasyon sistemleri, oksijenleme/havalandırma sistemleri, fileto makinesi, ayıklama hattı, paketleme

¹² <https://www.fao.org/4/s5879e/s5879e03.htm>

¹³ https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Regional_profiles_gr.pdf

makineleri gibi işleme makineleri ihraç edilebilir ekipmanlar arasındadır. Çünkü üretim sonrası işleme ihtiyacı yüksektir¹⁴. Yine soğuk hava depoları, soğutma sistemleri de stratejik olabilir.

Peloponnesede Argolis bölgesi akvakültür ve işleme açısından oldukça gelişmiş diyebiliriz; işleme tesisleri ve üretim çiftlikleri bir arada bulunmaktadır. Bu da hem işleme makineleri hem soğuk hava depoları ve paketleme ekipmanı için fırsatlar yaratabilmektedir. Balık işleme makineleri (fileto, ayıklama, paketleme), Soğuk hava depoları / soğutma sistemleri, su kalitesi izleme sensörleri, havalandırma sistemleri vs. için hedef bölgeler arasında değerlendirilebilir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Yunanistan su ürünleri sektörü, ihracata güçlü biçimde odaklanmış bir yapı sergilemektedir. Ülkede balık yetiştiriciliği, büyük ölçüde taze ve soğutulmuş ürünlerin üretimine yönelmiş olup, distribütörlük ve ihracat temelli bir kanala dayanmaktadır. Su ürünleri işleme sanayi, üretim zincirinin önemli bir halkasını oluşturmakta; üretimden işlemeye, ambalajlamadan lojistiğe uzanan değer zinciri her geçen yıl daha da güçlenmektedir. Bu durum, Türk firmaları için hem üretim ekipmanları hem de işleme makineleri ve soğuk zincir sistemleri açısından dikkate değer ihracat fırsatları yaratmaktadır.

Sektörel örgütlenme bakımından Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO) özel bir konuma sahiptir. HAPO, Yunanistan'daki su ürünleri üretiminin yaklaşık yüzde seksenini temsil eden üyeleriyle sektörün yönünü belirleyen en önemli kurumsal aktörlerden biridir.

Avrupa Birliği içinde Yunanistan, deniz balıkları üretiminde özellikle çipura ve levrek türlerinde İspanya ile birlikte ilk sırada yer almaktadır. Yine de bu ürünlerdeki ithalatının neredeyse tamamını Türkiye'den yapmaktadır. Ülke üretiminin yaklaşık yüzde sekseni ihraç edilmekte, büyük firmalar ise yem, yavru balık, yetiştirme, işleme ve ihracat faaliyetlerini entegre bir yapı altında yürütmektedir. Bu bütünlüklü yapı nedeniyle dış tedarik ihtiyacı daha çok makine, ekipman, sensör, kimyasal katkı ve ambalaj teknolojileri alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Son yıllarda balık işleme makineleri, soğutucu sistemler ve ağ sistemleri ithalatında belirgin bir artış gözlenmektedir. Coğrafi yakınlığı, rekabetçi maliyet yapısı ve sektörel deneyimi sayesinde Türkiye, Yunanistan için bu alanlarda öne çıkan bir tedarikçi konumundadır. Ancak bu ekipmanların ithalatında Türkiye tedarik sağlanan ülkeler arasında ilk sıralarda yer almamaktadır. Balık işleme kapasitesindeki artışa paralel olarak balık yağı ve ekstrakt üretimi de gelişmekte, Yunanistan bu segmentte hâlen net bir ithalatçı ülke olmaya devam etmektedir. Bu alanda ülkemizden Yunanistan'a daha fazla ihracat yapılabilir.

Sektörde önde gelen firmalar ise aşağıdaki gibi gösterilebilir: ¹⁵¹⁶¹⁷

¹⁴ <https://www.mispecies.com/en/news/Argolis-Greece-A-Thriving-Hub-of-Aquaculture-and-Processing-Facilities/>

¹⁵ <https://euofish.dk/news/greek-and-spanish-companies-unite-to-become-the-largest-aquaculture-producer-in-the-mediterranean/>

¹⁶ https://www.nireus.com/79_2/Our-Network.html

¹⁷ <https://thebossmagazine.com/profile/avramar/>

Firma Adı	Faaliyet Alanı	Sektördeki Konumu (Üretim / İthalat / İhracat)
AVRAMAR S.A.	Çipura, levrek, meagre yetiştiriciliği; yavru, yem, işleme, ambalaj, dağıtım.	Üretim: En büyük üretici.
		İhracat: 35+ ülkeye ihracat.
		İthalat: Girdi ve ekipman ithalatı yapıyor.
Nireus Aquaculture S.A.	Akvakültür (deniz levreği, çipura), yem, yavru, ağ sistemleri, işleme.	Üretim: Entegre yapı (yem + yavru + işleme).
		İhracat: 30+ ülke.
		İthalat: Teknoloji ve ekipman ithalatı.
Galaxidi Marine Farm S.A.	Çipura, levrek, meagre yetiştiriciliği; işleme ve ambalajlama.	Üretim: 1987'den beri aktif, orta-büyük ölçekli üretici.
		İhracat: AB pazarına yüksek kalite taze balık ihracatı.
		İthalat: Soğuk zincir ve işleme hattı ekipmanı.
GESIKAT Ltd.	Metal konstrüksiyon, HDPE kafes sistemleri, yemleme ve otomasyon ekipmanları üretimi.	Üretim: Yerli ekipman üreticisi.
		İhracat: Diğer Akdeniz ülkelerine sistem satışı.
		İthalat: Hammaddede dış kaynak kullanımı.
Philosophish S.A.	Modern kafes sistemlerinde üretim; sürdürülebilir yetiştiricilik.	Üretim: Yeni nesil üretici.
		İhracat: AB ve Orta Doğu pazarlarına satış.
		İthalat: Yem ve teknik ekipman alımı.
Selonda Aquaculture S.A. (Avramar grubuna katıldı)	Yavru ve yetişkin balık üretimi, işleme ve dağıtım.	Üretim: Grup içinde faaliyet gösteriyor.
		İhracat: AB genelinde satış.
		İthalat: Ekipman ve katkı ithalatı.

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Kuruluş	Faaliyet Alanı	İletişim Bilgileri
Ulusal Düzey		
Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO)	Yunan akvakültür üreticilerini temsil eden birlik.	https://fishfromgreece.com/en/
Federation of Greek Maricultures (FGM)	Yunanistan'daki deniz balığı yetiştiriciliği üreticilerini kapsayan federasyon.	Adres: L. Vouliagmenis 517, 3rd Fl., 16341 Ilioupolis, Athens. Tel: +30 210 3212224. E-posta: fgmgen@otenet.gr

Bölgesel / Kooperatif Düzey		
Agricultural Fisheries Cooperative of Etoliko `Rembakia` (Etoliko, Aetolia-Akarnania)	Lagün balıkçılığı ve yetiştiriciliği kooperatifi.	https://as-rempakia.gr/en/
Agricultural Fisheries Cooperative `Profitis Ilias` (Etoliko, Aetolia-Akarnania)	Lagün balıkçılığı kooperatifi.	https://as-profitisilias.gr/en/

4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Aşağıda belirtilen açık kaynaklardan ithalatçı araması yapılabileceği gibi, Bakanlığımızın `müşavire danışın` uygulaması üzerinden Ataşeliğimize veya Atina'daki Ticaret Müşavirliğimize başvurarak ithalatçı listesi talep edilebilir.

Kaynak	Açıklama
Volza – `Buyers/Importers in Greece` veri tabanı	Örneğin Yunanistan'da mürekkepbalığı ithalatçıları için listeler sunuyor. (volza.com)
MegaFishNet – `Importers	Balık ve diğer su ürünlerinde dış ticaret
Sea-Ex – `Skype Business Directory for Seafood, Fishing, Marine & Aquaculture Industries – Greece`	Balık ve su ürünleri sektöründe firmaların iletişim bilgileriyle listelendiği bir rehber. (sea-ex.com)
Greek Exporters Association – GreekExporters.gr	Yunan gıda-içecek ve su ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların üretici/ithalatçı/işlemeci profilleriyle yer aldığı dizin. (greekexporters.gr)

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Ürün bazında sorgulama için Müşavirlik ve Ataşeliğimize ulaşılabileceği gibi genel bir bilgi vermek gerekirse aşağıdaki tablo, sektördeki ürünler için bir rehber olabilir.

Ürün Grubu	Gerekli Belge / Test	Notlar / Açıklamalar
Taze/soğutulmuş/dondurulmuş balık	Sağlık sertifikası (veteriner onaylı)	Food and Agriculture Organization (FAO) verilerine göre, Yunanistan'a

Ürün Grubu	Gerekli Belge / Test	Notlar / Açıklamalar
Taze/soğutulmuş/dondurulmuş balık	`Catch Certificate` (yasa dışı, rapor edilmeyen ve kontrol edilmeyen avcılık – IUU) gerekebilir	ithal edilecek canlı balıklar için yazılı izin ve sağlık sertifikası gereklidir. Yunanistan'a giren deniz balığı ürünlerinde 2022 sonrası yeni IUU düzenlemeleri geçerlidir.
Yem / hayvan besleme ürünleri	Üretim tesisinin AB onaylı veya uygunluk belgesi olması	FAO raporuna göre Yunanistan'da yem üretimi sınırlı; büyük kısmı ithalat yoluyla geliyor.
Makine / ekipman / metal konstrüksiyon	CE markası + teknik dosya + uygunluk beyanı	Yunan mevzuatına göre AB makineler direktifi P.D. 57/2010 kapsamında CE işareti zorunlu.
İşlenmiş su ürünleri (örneğin balık yağı, ekstraktlar)	Gıda güvenliği sertifikası + üretim yeri uygunluğu	Yunan gıda ithalatında hayvansal kökenli ürünlerde hijyen düzenlemeleri uygulanıyor.
Canlı su organizmaları (örneğin yavru balık, midye-istiridye)	İthalat lisansı/izin	Yunan kamu portalında `Live fish import licence` hizmeti mevcut.
Ürün paketlenme / etiketlenme	Etiketlerin Yunanca veya çok dilli olması; ambalaj şartlarına uyum	Yunan ithalat rehberlerinde `etiketlerin Yunanca olması` gibi ibareler yer alıyor.

4.4 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Yunanistan'da su ürünleri sektöründe her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen bir fuar bulunmamakla birlikte Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO) ve ilgili kuruluşlar tarafından düzenlenen yıllık veya düzenli aralıklarla gerçekleştirilen etkinlikler bulunmaktadır. Örneğin Aquaculture Congress 2024; 28-29 Haziran 2024'te Atina'da düzenlenmiş olup¹⁸, daha önceki yıllarda da benzer etkinlikler olmuştur. 2024 yılında Regional Aquaculture Conference; General Fisheries Commission for the Mediterranean (GFCM) ile Yunanistan'da bölgesel ölçekte bir konferans düzenlenmiştir.¹⁹ Yine, Aquaculture Europe 2027 etkinliği Yunanistan'ın başkenti Atina'da gerçekleşecek önemli bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁰

Diğer taraftan, direkt olarak bu sektöre özgü olmasa da sektörde faaliyet gösteren firmalardan katılımcıların olduğu Uluslararası Selanik Fuarı (TIF), Boat and Fishing, Food Expo Greece, Detrop&Oenos gibi fuarlar bulunmaktadır.

¹⁸ <https://www2.aua.gr/en/news-events/synedria/aquaculture-congress-2024-scientific-support-agricultural-university-athens>

¹⁹ <https://www.aquafeed.co.uk/the-gfcm-launches-the-regional-aquaculture-conference/>

²⁰ <https://www.aquaeas.eu/events/future-eas-events>

4.5 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Hali hazırda Managing Authority for the Programme Fisheries, Aquaculture and Maritime tarafından yürütülen Special Programme Management Service `Fisheries, Aquaculture & the Sea` programı kapsamında yayınlanan ihaleler bulunmaktadır. Program, Avrupa Birliği'nin European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund (EMFAF) çerçevesinde Yunanistan'da 2021-2027 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanan bir akvakültür-balıkçılık-deniz sektörü destek programıdır. Program bütçesi yaklaşık 519,64 milyon € olarak belirlenmiş; bunun yaklaşık %70'i AB kaynaklı, %30'u ulusal kaynaklıdır.²¹ Yine, dönem dönem bölgesel yönetimler tarafından da sektöre özgü ihaleler yayınlanabilmektedir. Örneğin, `Call for Event an Interest in Co-Organizing the PSF with the Thesprotia Aquaculture Association` Bölgesel düzeyde akvakültür birliği ile etkinlik ortaklığı ihalesidir.²² Yine dönem dönem Kırsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı ile Çevre ve Enerji Bakanlığı tarafından da sektörü ilgilendiren ihaleler yayınlanmaktadır.

4.6 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Türkiye, AB ile bir gümrük birliği anlaşmasına sahiptir. European Union–Turkey Customs Union 1995'ten itibaren yürürlüktedir. Su ürünleri, balık, deniz mahsulleri bakımından ticaretin özel şartları vardır: menşe kuralları, veteriner sertifikaları, işleme düzeyi, hijyen standartları gibi. AB belgelerinde `trade in fisheries and aquaculture products` başlığı altında detaylı bilgiler verilmektedir.²³ Yunanistan'ın iç su ürünleri yetiştiriciliği ve işleme sektörü ihracata yöneliktir; yani Yunanistan hem üretici hem de ihracatçı ülke konumundadır. Bu bağlamda Türkiye'den Yunanistan'a bu sektörde ihracat-tedarik ilişkisi düşünüldüğünde `tercihli ticaret erişimi` açısından bir STA değil, daha çok ticaret kolaylaşmaları, ortak üretim / geçiş ticareti modelleri düşünülmelidir.

4.7 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Ürün/Kategori	Gerekli Belgeler	Açıklama / Notlar
Taze Balık / Soğutulmuş Balık / Dondurulmuş Balık	Veteriner Sertifikası Menşe Belgesi / Menşe Beyanı	Tarım ve Orman Bakanlığı onaylı; ürünün sağlık ve hijyen standartlarını gösterir. Tercihli tarife uygulanacak ürünlerde veya AB menşe gerekliliklerinde; EUR.1 veya faturaya ek menşe beyanı.

²¹ <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters/emfaf-programme-palyth-greece-2021-2027>

²² <https://www.tendersontime.com/tenders-details/call-event-interest-co--organizing-psf-thesprotia-aquaculture-association-743a113/>

²³ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fisheries/markets-and-trade/international-trade_en

Ürün/Kategori	Gerekli Belgeler	Açıklama / Notlar
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	Ticari Fatura	Malın cinsi, miktarı, birim fiyatı, toplam değer ve menşe bilgilerini içerir.
	Paketleme Listesi	Konteyner ve koli bilgileri; gümrük kontrolleri için gerekli.
	İşleme / Hijyen Sertifikası	İşlenmiş ürünler için AB hijyen ve sağlık standartlarını gösterir.
	HACCP Sertifikası	AB uyumlu gıda güvenliği sertifikası.
	Veteriner Sertifikası	İşlenmiş ürünlerde ürün kaynağının güvenli olduğunu gösterir.
	Menşe Belgesi / Beyanı	AB tercihli tarife veya menşe kurallarına uygunluk.
	Ticari Fatura & Paketleme Listesi	Gümrük beyanı için.
	İşleme / Hijyen Sertifikası	Ürün işleme tesisinin AB standartlarına uygunluğunu belgeleyen sertifika.
Balık Yemi	HACCP / ISO Sertifikaları	Üretim ve kalite kontrol standartlarını gösterir.
	Menşe Belgesi / Beyanı	Tercihli tarife uygulamaları veya AB standartlarına uygunluk.
	Ticari Fatura & Paketleme Listesi	Gümrük için zorunlu.
	Gıda Güvenliği Sertifikası / ISO	Yem üretim tesisinin hijyen ve kalite standartlarına uygunluğu.
Balık Yetiştiricilik Ekipmanları (Kafes, Ağ, Sensör, Pompa, Oksijenleme)	Menşe Belgesi / Beyanı	Tercihli tarife veya AB standartlarına uyum.
	Ticari Fatura & Paketleme Listesi	Gümrük kontrolleri için.
	CE Sertifikası	AB’de satılacak makine/ekipman için zorunlu uyumluluk belgesi.
	ISO / Kalite Sertifikası	Üretim ve performans standartlarının kanıtı.
Soğutma / Lojistik Ekipmanları	Menşe Belgesi / Beyanı	Tercihli tarife veya menşe doğrulaması.
	Ticari Fatura & Paketleme Listesi	Gümrük işlemleri için.

Ürün/Kategori	Gerekli Belgeler	Açıklama / Notlar
	CE Sertifikası	AB uyumlu makine ve ekipman standardı.
	ISO / Kalite Sertifikası	Üretim ve performans standartları.

4.8 Sektörde Standartlar

Ürün / Kategori	Gerekli Standart / Sertifika	Açıklama / Notlar
Taze Balık / Soğutulmuş / Dondurulmuş Balık	EU Regulation 853/2004	AB hijyen ve üretim koşulları; işleme tesisleri için zorunlu.
	HACCP	İşleme ve ambalajlama sırasında risk analizi ve kritik kontrol noktalarının yönetimi.
	Veteriner Sertifikası	Türkiye’den gelen ürünlerde Tarım ve Orman Bakanlığı onaylı; sağlık ve hijyen standartlarını gösterir.
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	ISO 22000	Gıda güvenliği yönetim sistemi; işlenmiş ürünlerde zorunlu.
	Codex Alimentarius	Uluslararası gıda güvenliği ve kalite standartları; özellikle balık yağı ve ekstrakt ürünleri için önemli.
Balık Yemi	EU Feed Hygiene Regulation (Reg. EC 183/2005)	Yem üretim tesislerinde hijyen ve kalite kontrol şartları.
	ISO 22000 / FAMI-QS	AB ve uluslararası kalite yönetimi standartları; katkı maddeleri, vitamin ve mineral karışımları için zorunlu olabilir.
Balık Yetiştiricilik Ekipmanları (Kafes, Ağ, Sensör, Pompa, Oksijenleme)	CE Marking	AB güvenlik ve performans gerekliliklerini sağladığını gösterir.
	ISO 9001 / ISO 14001	Üretim kalitesi ve çevresel yönetim standartları.
Soğutma / Lojistik Ekipmanı	EN 378 / ISO 22000	Soğutmalı ürünlerin taşınması ve depolanmasında hijyen ve güvenliği sağlar.
Canlı Balık ve Yetiştiricilik	EU Organic Aquaculture Standards	Organik yetiştiricilik için AB sertifikasyonu; yem, çevre, veterinerlik prosedürlerini kapsar.
	Good Aquaculture Practices (GAP)	Çevresel sürdürülebilirlik, hayvan sağlığı ve üretim kalitesi için rehber.

Ürün / Kategori	Gerekli Standart / Sertifika	Açıklama / Notlar
Veteriner ve Gıda Güvenliği	EU Regulation 2017/625 Residue & Contaminant Limits (Reg. EC 1881/2006)	Kontrol ve denetim prosedürleri; AB’de ithalat ve ticarete geçerlidir. Ağır metaller ve diğer kontaminantların maksimum limitleri.

4.9 Sektörde Etiketleme

Ürün / Kategori	Zorunlu Etiketleme Bilgileri	Mevzuat / Notlar
Taze / Soğutulmuş / Dondurulmuş Balık	- Ticari ad (örn. Çipura, Levrek)- Bilimsel ad (örn. <i>Sparus aurata</i>)- İşleme tipi (taze, dondurulmuş, fileto)- Menşe / Üretim yeri- Yakalama veya yetiştirme yöntemi- Net ağırlık- Saklama koşulları ve son tüketim tarihi- İşletmeci adı ve adresi	EU Regulation 1379/2013, EU Regulation 1169/2011 (FIC)
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	- Ürün adı ve türü- Ana içerik ve katkı maddeleri (vitamin/mineral)- Net miktar- Son kullanma tarihi veya parti numarası- Saklama ve kullanım talimatları- Üretici veya ithalatçı bilgisi (isim, adres)- Menşe / Üretim yeri- İlgili sağlık ve hijyen sertifikaları referansları (isteğe bağlı)	EU Regulation 1169/2011, ISO 22000, HACCP
Balık Yemi	- Ürün adı ve türü- Ana içerik ve katkı maddeleri- Net ağırlık ve kullanım talimatları- Parti numarası ve üretim tarihi- Üretici veya ithalatçı bilgisi	EU Regulation 767/2009
Balık Yetiştiricilik Ekipmanları (Kafes, Ağ, Sensör, Pompa, Oksijenleme)	- CE işareti- Üretici adı, model, seri numarası- Teknik uyumluluk bilgileri	CE Marking, ISO 9001 / ISO 14001
Soğutma / Lojistik Ekipmanı	- CE işareti- Üretici adı, model, seri numarası- Teknik uyumluluk bilgileri- Saklama ve kullanım talimatları	EN 378, ISO 22000

4.10 Sektörde Ambalajlama

Ürün / Kategori	Ambalaj Tipleri	Zorunluluklar / Standartlar
Taze / Soğutulmuş / Dondurulmuş Balık	- Gıda ile temas onaylı plastik veya EPS kutular- Vakum paketlenme- Buz veya jel paket ile soğutma- Palet üstü sevkiyat için shrink film	- EU Regulation 1935/2004 uyarınca gıda ile temas malzemesi güvenliği- Etiket bilgilerinin net şekilde yer alması- Nakliyeye dayanıklı ambalaj

Ürün / Kategori	Ambalaj Tipleri	Zorunluluklar / Standartlar
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	- Cam kavanoz, teneke kutu, PET şişe- Vakumlu torba veya aseptik paketleme- Işık, ısı ve oksijene karşı koruma	- AB gıda temas standartlarına uygun malzeme- Net ağırlık, üretim/son kullanma tarihi ve içerik bilgisi ambalaj üzerinde bulunmalı
Balık Yemi	- Kraft veya plastik torbalar, polietilen astarlı poşetler- Jumbo torbalar (Big Bag)	- Ürün türü, içerik, kullanım talimatı ve parti numarası ambalaj üzerinde olmalı- EU Regulation 767/2009 uyumluluğu
Balık Yetiştiricilik Ekipmanları ve Makine	- Ahşap sandık, shrink film ile paletleme- Darbeye dayanıklı köpük ve strafor- Hassas parçalar için koruyucu plastik/metal muhafaza	- CE işaretli ürünlerde model, seri numarası ve teknik uyumluluk bilgileri bulunmalı, Gümrük ve taşımada ürün tanımlaması ve güvenlik etiketleri olmalı

4.11 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Ürün / Kategori	Taşıma Modu	Öne Çıkan Güzergâh / Limanlar	Tahmini Nakliye Süresi	Özel Hususlar
Taze / Soğutulmuş Balık	Kara yolu (soğutuculu kamyon), Denizyolu konteyner	Türkiye (İstanbul, İzmir, Edirne) → Yunanistan (Selanik, Atina, İpsala, Dedeağaç)	1-3 gün (kara), 1 gün (denizyolu kısa hatlar)	Soğuk zincir kritik; sınırdaki veteriner kontrolleri; ambalaj dayanıklılığı
Dondurulmuş Balık	Kara yolu, Denizyolu konteyner, Havayolu (acil)	Türkiye batı şehirleri → Yunan limanları ve Atina/Patras	1-3 gün (kara), 1-2 gün (denizyolu), 8 saat (hava)	Soğuk zincir devamlılığı, uygun ambalaj, gümrük belgeleri
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	Kara yolu, Denizyolu konteyner	Türkiye → Selanik, Atina, Pire	1-3 gün (kara), 1-2 gün (denizyolu)	Ambalaj dayanıklılığı; ışık, sıcaklık ve oksijene karşı koruma
Balık Yemi	Kara yolu, Denizyolu	Türkiye → Selanik, Atina, Pire	1-3 gün (kara), 1-2 gün (denizyolu)	Ambalaj dayanıklılığı; ürün etiketi ve kullanım talimatı
Yetiştiricilik Ekipmanları / Makine	Kara yolu, Denizyolu	Türkiye → Selanik, Atina, Pire	2-4 gün (kara), 2-3 gün (denizyolu)	CE işareti, teknik uyumluluk, darbeye dayanıklı ambalaj
Genel İhracat / Acil Sevkiyat	Havayolu	Türkiye (İstanbul) → Atina veya Selanik Havaalanı	8-12 saat	Yüksek maliyet; sadece hassas ve acil ürünlerde uygun

4.12 Dağıtım Kanalları,

Ürün / Kategori	Ana Dağıtım Kanalları	Aracı / Kanal Yapısı	Öne Çıkan Özellikler
Taze / Soğutulmuş Balık	Toptancı → Perakendeci → Son tüketici	Toptancılar, süpermarket zincirleri	Soğuk zincir kritik; hızlı teslimat; sınırlı stoklama
Dondurulmuş Balık	Toptancı → Perakendeci / Gıda Hizmetleri	Toptancılar, restoran & otel tedarikçileri	Stoklama avantajı; sezon dışı satış imkânı; lojistik maliyet önemli
İşlenmiş Su Ürünleri / Balık Yağı / Ekstrakt	Distribütör → Eczane / Sağlık Mağazası / Perakende	Distribütörler, e-ticaret kanalları	Ambalaj ve etiketleme önemli; raf ömrü ve ürün güvenliği kritik
Balık Yemi	Yetiştirici → Distribütör / Perakendeci	Tarım & hayvancılık tedarik zinciri, online satış kanalları	Büyük hacimli satış; depo ve taşıma lojistiği; parti bazlı satış
Yetiştiricilik Ekipmanları / Makine	Doğrudan satış → Yetiştirici / İşletme	Üretici → Distribütör → Çiftlik / İşletme	Teknik servis ve kurulum desteği; yüksek birim maliyet; sınırlı alıcı sayısı
Genel İhracat (tüm ürünler)	Distribütör → İşleme tesisi → Perakende / Otel-Restoran → Son tüketici	Toptancı, lojistik sağlayıcı, ithalatçı firmalar	Türkiye-Yunanistan hattında coğrafi yakınlık avantaj; hızlı teslimat öne çıkıyor

4.13 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

Türkiye’den Yunanistan’a su ürünleri sektöründe sınır ötesi e-ticaret yapmak da mümkündür. Taze, soğutulmuş, dondurulmuş ve işlenmiş su ürünleri ile balık yağı, balık yemi ve bazı yetiştiricilik ekipmanları e-ihracat kanalıyla Yunanistan’a gönderilebilir. Ancak taze ve soğutulmuş ürünlerde soğuk zincir kritik öneme sahiptir. İşleyiş genellikle Türkiye’de e-ticaret platformu veya kendi web sitesi üzerinden satış yapılması şeklindedir. Yunanistan’daki müşteriye sipariş ulaştığında ürünler yetkili taşıyıcılar aracılığıyla gönderilir ve ürün tipine göre gümrük ve veteriner sertifikaları önceden hazırlanır.

Gerekli belgeler arasında AB uyumlu veteriner sertifikası (taze ve işlenmiş ürünler için), CE ve teknik belgeler (ekipman ve makine için), fatura ve menşe şahadetnamesi ile ambalaj ve etiketleme düzenlemelerine uygunluk bulunur. Nakliye açısından taze ve soğutulmuş ürünler için hızlı kara taşımacılığı (1-3 gün), dondurulmuş ve işlenmiş ürünler için kara veya denizyolu tercih edilirken, hava yolu yalnızca acil ve küçük hacimli gönderiler için uygundur. Paketleme, taze ve soğutulmuş ürünlerde izolasyonlu kutular ve jel paketler, işlenmiş ürünlerde hava geçirmez ambalaj ve ekipman/makinelerde darbeye dayanıklı kutu ve paletleme şeklinde olabilir.

Vergi ve gümrük açısından, AB üyesi Yunanistan’a gönderimde gümrük ve KDV uygulamaları geçerlidir; Türkiye-AB STA kapsamında bazı ürünlerde tercihli tarife uygulanabilir. KDV ve ithalat vergisi alıcıya yansıtılabilir. E-ticaret platformları olarak Amazon EU, eBay ve Etsy gibi genel kanallar, ayrıca bölgesel veya B2B platformlar olan efood.gr, skroutz.gr ve medusa.gr

tercih edilebilir. Kendi web sitesi üzerinden Shopify veya WooCommerce gibi çözümlerle de satış yapılabilir.

Özetle, taze ve soğutulmuş ürünlerde soğuk zincirin korunması, veteriner ve gıda güvenliği belgelerinin tamamlanması, ekipman ve makinelerde CE uygunluğu ve teknik dokümantasyon kritik öneme sahiptir; aksi hâlde ürünler Yunanistan sınırında geri çevrilebilir.

4.13.1 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Dönem / Tarih	Gün / Bayram / Sezon	Etki / Açıklama
1 Ocak	Yeni Yıl (Πρωτοχρονιά)	Devlet daireleri kapalı; lojistik ve kargo hizmetleri sınırlı
6 Ocak	Epifani / Theofania	Ortodoks bayramı; resmi tatil, liman ve lojistik işlemleri yavaşlayabilir
Mart – Nisan	Büyük Perşembe / Paskalya öncesi	Paskalya öncesi talep artışı; özellikle çipura, levrek ve işlenmiş ürünler. Limanlarda ve dağıtımda yoğunluk
Mart / Nisan (tarih değişken)	Büyük Perşembe / Paskalya	Ortodoks bayramı; üretim ve dağıtım bazı bölgelerde aksayabilir
1 Mayıs	Emek ve Dayanışma Günü (Πρωτομαγιά)	Resmî tatil; perakende ve lojistik sınırlı
Mayıs – Haziran	İlkbahar ve yaz başı	Yetiştiricilik ürünleri olgunlaşmaya başlar; ihracat artar, turistik bölgelerde talep yükselir
Temmuz – Ağustos	Yaz tatili sezonu	Üretim tesisleri ve lojistik bazı bölgelerde yavaşlayabilir; önceden planlama gerekir
15 Ağustos	Meryem Ana Günü (Koimesis tis Theotokou)	Yaz dönemi tatili; turistik bölgelerde talep artışı olabilir
Eylül – Ekim	Sonbahar dönemi	Balık yetiştiriciliği verimi yüksek; ihracat ve işleme sektörü yoğunlaşır
28 Ekim	Ulusal Bayram (Ohi Day)	Resmî tatil; devlet ve lojistik duruşu; ihracat planlamasında dikkat
Kasım – Aralık	Noel dönemi	İşlenmiş ve paketlenmiş ürünlerde talep artışı; taze balık talebi sınırlı; lojistik yoğunlaşır
25 Aralık	Noel (Χριστούγεννα)	Resmî tatil; e-ticarete yıl sonu kampanyaları dışında operasyonlar yavaşlayabilir
26 Aralık	Boxing Day / St. Stephen	Perakende satışta etkili; lojistik kısıtlı

4.13.2 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Kriter	Açıklama ²⁴	Notlar
KDV muafiyeti (küçük gönderiler)	22 € altı gönderiler için KDV muafiyeti yok — tüm ithalatlar KDV'ye tabi.	İthalat değeri ne olursa olsun KDV uygulanıyor.
Gümrük vergisi muafiyeti (düşük değerli ürünler)	150 € ve altı değerli - `intrinsic value` kavramıyla - gönderiler için <i>normal şartlarda</i> gümrük vergisi yok.	Bu muafiyet bazı ürünler için geçerli değil (örneğin akaryakıt, tütün, özel vergili ürünler).
KDV oranı	Normal %24 standart oran.	Ürün türüne göre indirilmiş oranlar olabilir.
IOSS / OSS sistemleri	Satıcılar/online platformlar `Import One-Stop Shop (IOSS)` ya da `One-Stop Shop (OSS)` sistemine kayıt olabilir.	Kayıtlı satıcılardan satın alındığında KDV önceden tahsil edilmiş olur.
İstisnalar	Akaryakıt, tütün, özel tüketim ürünleri gibi kategoriler ayrı değerlendiriliyor; bazı muafiyetler uygulanmıyor.	Bu tür ürünlerin gümrük vergisi ve ekstra işlemleri olabilir.

4.13.3 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Düzenleme	Adı ve No'su	Kapsamı / Notlar
Elektronik ticaretin uyumlaştırılması için başlıca hüküm	Presidential Decree 131/2003 (P.D. 131/2003)	Yunanistan'da AB'nin Elektronik Ticaret Direktifi'ni uygulayan temel düzenlemedir.
Tüketiciyle çevrimiçi işlemler için etik kod	Ministerial Decision 31619/2017 (Yönetmelik – Hükümet Gazetesi `B` 969/22-3-2017`)	Çevrim içi satış yapan B2C işletmeleri için mesleki etik ve şeffaflık kurallarını belirler.
Katma Değer Vergisi (KDV) ve uzak satış işlemleri içeren paket	Law 2859/2000 (Yunan VAT Kodu)	E-ticaret işlemlerinin KDV açısından esaslarını düzenler.
Gelişmiş teknolojiler ve dijital dönüşüm çerçevesi	Law 4961/2022	Yapay zeka (AI), IoT, akıllı sözleşmeler gibi dijital teknolojilerin hukuki çerçevesini düzenleyen yasadır; e-ticaret altyapısını da dolaylı etkiler.
Zorunlu e-fatura ve myDATA sistemi için düzenleme	Law 5073/2023	Vergi kaçakçılığının önlenmesi çerçevesinde e-fatura ve dijital raporlama yükümlülükleri artırılmıştır.

²⁴ www.aade.gr

Düzenleme	Adı ve No'su	Kapsamı / Notlar
Dijital pazarlar açısından düzenleme	Regulation (EU) 2022/1925 (DMA – Dijital Pazarlar Yasası)	Çevrim içi platformların iş modeli ve kullanıcılarla ilişkileri için Avrupa düzeyinde koyulan kurallar Yunanistan'da geçerli.
Küçük işletmeler için VAT muafiyeti düzenlemesi	Law 5222/2025	Sınır ötesi satışlarda küçük işletmeler için KDV kayıt muafiyetlerini düzenleyen yasa.

4.13.4 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

Burada hali hazırda Türkiye'den pek çok firmanın yoğun bir şekilde çalıştığı firmalar bulunmaktadır. Bununla ilgili olarak müşavirlik ve ataşeliğimizden bilgi alınabilir. Yunanistan'da bilinen firmaları ise aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

Firma Adı	Hizmet Alanı	Öne Çıkan Özellikler	Notlar / Dikkat Edilecekler
Enarxis Dynamic Media Ltd	E-ticaret lojistiği, fulfillment	~4.775 m ² lojistik merkezi, 150+ marka, 15.000 SKU, robotik toplama sistemi.	Soğuk zincir gerektiren ürünlerde özel soğuk depo kapasitesi kontrol edilmeli.
Biz Courier & Logistics S.A.	E-ticaret fulfillment & gönderim	Yunanistan içinde ve Avrupa'ya hizmet veren fulfillment ağı.	Gıda/soğuk zincir gönderimleri için soğuk depo, sıcaklık kontrollü araç var mı sorulmalı.
Eurozone Logistics I.K.E.	Lojistik & dağıtım (genel)	Avrupa çapında lojistik çözüm sunabiliyor, merkezi Yunanistan.	E-ticaret `son mil` teslimat süresi, iade yönetimi gibi kriterler sorgulanmalı.
SARMED Logistics	3PL, kuru ve soğuk kargo lojistiği	Kuru ve soğuk kargo tüm sıcaklık kategorilerinde depolama ve taşımacılık hizmeti.	Soğuk zincir gerektiren su ürünleri için iyi bir aday; sıcaklık kontrol sistemi detayları sorulmalı.
MED FRIGO	Soğuk taşımacılık ve lojistik	74.000 m ² altyapı, 19.000 m ² soğuk depo, dondurulmuş gıda ve balıkçılık ürünlerinde uzman.	Su ürünleri (dondurulmuş/soğutulmuş) için uygun; yurtiçi & ihracat rotaları da mevcut.
Parametros Logistics	Soğuk depo & dağıtım	Düşük sıcaklık kontrollü depolama ve dağıtım; 20.000 m ² + depo alanı, Yunanistan ana kara ve adalar için.	Adalara ya da uzak bölgelere dağıtım yapılacaksa lojistik ağı ve taşıma maliyetleri kontrol edilmeli.

4.14 Tanıtım ve Pazarlama

Yunanistan, Akdeniz iklimi ve zengin deniz kaynakları sayesinde Avrupa'nın önde gelen su ürünleri üretim ve ihracat merkezlerinden biridir. Özellikle çipura, levrek ve ton balığı gibi türler, hem yerel tüketimde hem de ihracatta önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle,

Yunanistan'da su ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların hem yerel pazarda hem de uluslararası arenada etkili bir şekilde tanıtım ve pazarlama yapmaları gerekmektedir.

Sektörel fuarlar, Yunanistan'da su ürünleri sektörünü tanıtmak için en etkili araçlardan biridir. Örneğin, Selanik'te düzenlenen Detrop fuarı, gıda ve deniz ürünleri alanında Yunanistan'ın en büyük etkinliklerinden biridir ve balık, konserve ve işlenmiş su ürünlerinin tanıtımı için önemli bir platform sağlar. Benzer şekilde, Atina'da her yıl gerçekleştirilen Food Expo Greece, Güneydoğu Avrupa'nın en büyük gıda fuarı olarak, özellikle `Seafood & Frozen` bölümü ile sektördeki firmalara ulusal ve uluslararası alıcılarla doğrudan temas imkanı sunar. Öte yandan, Posidonia Exhibition ve Sea Tourism Forum gibi etkinlikler, denizcilik ve lojistik alanına odaklanarak, soğuk zincir ve işleme ekipmanlarını tanıtmak isteyen firmalar için fırsatlar sunar. Türkiye'de gerçekleşen fuar, konferans gibi sektöre özel etkinliklere belirli sayıda Yunan firmaların davet edilmesi ve ağırlanması gibi çalışmalar da bu anlamda etkili olabilir.

Dijital pazarlama ve e-ticaret kanalları, Yunanistan'da su ürünleri sektöründe artan öneme sahiptir. Firmalar, Alibaba, Tradewheel, Europages ve GreekExporters.gr gibi B2B platformlarda ürünlerini listeleterek hem yerel hem de Avrupa pazarına ulaşabilir. Dijital stratejinin bir parçası olarak SEO ve Google Ads kampanyaları yürütülmeli; `ψάρια Ελλάδας` ve `fresh fish delivery Greece` gibi yerel anahtar kelimeler kullanılmalıdır. Sosyal medya, Instagram, TikTok ve LinkedIn üzerinden ürün hikayelerini ve üretim süreçlerini tanıtmak için kullanılabilir. Ayrıca gastronomi influencer'ları ile iş birlikleri, ürünlerin tanıtımı ve güvenilirliğinin artırılmasında etkili olur. Profesyonel bir kurumsal web sitesi ise İngilizce ve Yunanca olarak hazırlanmalı, menşe bilgisi, izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik vurgusu içermelidir.

Yunanistan ve Avrupa pazarında sürdürülebilirlik ve gıda güvenliği kritik öneme sahiptir. Firmaların HACCP, ISO 22000, ASC veya MSC gibi sertifikalara sahip olmaları, tanıtım faaliyetlerinde güvenilirlik sağlamak açısından büyük önem taşır. Soğuk zincir altyapısı, dondurulmuş veya soğutulmuş ürünlerin güvenli taşınmasını temin eder ve ürün tanıtımında `fresh guarantee` mesajı verilmesine olanak tanır. Ürünün tedarik zinciri boyunca izlenebilirliği, yani traceability, hem tüketici güvenini artırır hem de AB regülasyonları ile uyum sağlar.

Yunanistan'da su ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar, çeşitli kamu ve kurumsal desteklerden faydalanabilirler. Enterprise Greece, ihracat ve yatırım teşvik ajansı olarak fuar katılımı ve pazarlama destekleri sağlar. Greek Exporters Association (SEVE), dış ticaret ağı ve B2B etkinlikleri ile firmaların Yunan ve AB pazarında iş ağı kurmasına yardımcı olur. Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO), sektörün tanıtımını gerçekleştiren ulusal organizasyon olarak, `Fish from Greece` markası ile firmaların güvenilirliğini artırır. Ayrıca, EU BlueInvest ve EMFAF destekleri, yenilikçi akvakültür projeleri ve pazarlama girişimleri için finansman sağlayarak dijital pazarlama ve sürdürülebilirlik odaklı projeleri destekler.

Yunanistan'da su ürünleri sektöründe etkili bir pazarlama stratejisi oluşturmak için firmalar, öncelikle güçlü bir marka kimliği geliştirmelidir. Örneğin `Greek Mediterranean Seafood` gibi güven veren bir marka algısı oluşturulabilir. Bu marka kimliği, logo, ambalaj ve ürün hikayesi ile `kaynağı belli` vurgusunu içermelidir. Dijital altyapının güçlendirilmesi, e-ticaret, B2B portal ve sosyal medya entegrasyonunu kapsamalıdır. Deneyimsel pazarlama faaliyetleri, tadım etkinlikleri ve restoran iş birlikleri ile ürünlerin doğrudan tüketiciye sunulması sağlanabilir. Ayrıca ulusal markalarla yapılan ortak tanıtım faaliyetleri, güven ve tanınırlığı artıran önemli bir strateji olarak değerlendirilebilir.

4.15 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Su ürünleri sektörü, canlı balıklardan dondurulmuş ve hazır ürünlere, konserve ve işlenmiş ürünlerden balık yağı ve balık ununa kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Her segment, tüketici beklentileri ve pazar trendleri açısından farklılık gösterir.

Canlı ve soğutulmuş balıklar, tazelik arayan tüketiciler tarafından tercih edilmektedir. Etik ve sürdürülebilir üretim, satın alma kararlarını doğrudan etkiler. Dondurulmuş ve hazır ürünler, modern yaşam temposuna uyum sağlayan, hızlı ve pratik çözümler sunar. Ambalaj ve kullanım kolaylığı, tüketici için önemli kriterlerdir.

Konserve ve işlenmiş ürünler, dayanıklılık ve hızlı hazırlama avantajı ile öne çıkar. Besin değeri ve sürdürülebilir kaynak kullanımı, alıcılar için belirleyici unsurlardır. Balık yağı ve balık unu gibi yan ürünler ise hem işleme endüstrisinde hem de fonksiyonel gıda pazarında talep görmektedir; kalite ve içerik şeffaflığı burada kritik önemdedir.

Genel olarak, tüm segmentlerde sürdürülebilirlik, izlenebilirlik, kullanım kolaylığı ve kalite, tüketici tercihlerini şekillendiren temel kriterlerdir.

4.16 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Ürün Grubu	Gümrük Vergisi / İthal Tarife ^{25*}	Katma Değer Vergisi (KDV)
Canlı balık / taze-soğutulmuş balık	Örneğin HS 030219 için ~ 8 % vergi oranı.	Standart oran %24.
Dondurulmuş filtrelenmiş balık / fileto	Örneğin HS 030446 için ~ 18 % vergi oranı.	Yine KDV %24 standarttır; bazı gıda ürünlerinde indirilmiş oranlar geçerli olabilir.
Konserve / işlenmiş deniz ürünleri	Genel `su ürünleri` ithalat ortalama tarife ~ 11.5 %.	%24 standart KDV; bazı temel gıda ürünlerinde %13 indirilmiş oran olabilir.
Balık yağı / balık unu / yan ürünler	Spesifik oran yaygın görünmemektedir; su ürünleri ortalaması ~11.5 % tarife kullanılır.	%24 KDV oranı geçerlidir.
Ekipman / işleme makinaları (su ürünleri sektörü için)	Örneğin balık işleme makinaları gibi malzeme ithalatlarında tarife düşük veya 0 olabilir. Örneğin gemi-tekne için HS 890200 kodunda %0 vergi.	Bu mallar için de %24 KDV uygulanır genelde (ancak yatırım teşvikleri olabilir).

`Gümrük Vergisi / İthal Tarife` sütunu ürün grubu için örnek oranları göstermektedir; Türkiye'den gelen ürünlerde Gümrük Birliği anlaşması dolayısıyla sanayi ve işlenmiş ürünlerde genellikle gümrük vergisi uygulanmaz. Ancak ürün bazlı TARIC kodu ve menşe belgesi ile teyit edilmelidir.

²⁵ www.cceeccic.org

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar (Örnek: artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması v.b.)

Yunanistan su ürünleri sektörü, coğrafi konumu ve yoğun balık tüketimi nedeniyle Türkiye’den ihracatçılar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Taze ve soğutulmuş balıklar, özellikle Karadeniz kaynaklı somon ve hamsi gibi ürünler, hem Yunan tüketicilerinin tazelik ve kalite beklentileri hem de Türkiye’ye yakın lojistik avantajı nedeniyle öncelikli ihracat kalemleri olarak öne çıkmaktadır. Dondurulmuş ve işlenmiş deniz ürünleri, özellikle fileto, paketlenmiş hazır ürünler ve konserve balıklar, modern perakende ve horeca kanalları için yüksek talep görmektedir.

İşlenmiş ürün ithalatında Yunanistan’ın ithalat yaptığı ülkeler arasında Türkiye daha üst sıralarda yer alabileceken İtalya, İspanya, Tayland ve Almanya ilk 4te yer almaktadır. Bu alanda yukarıda bahsi geçen hususlar dikkate alınarak önemli bir yer edinilebilir.

Yan ürünler arasında balık unu, balık yağı ve balık yemi, hem hayvansal yem sektöründe hem de besin takviyesi pazarında talep görmektedir ve Türkiye’den tedarik için fırsat yaratmaktadır. Su ürünleri üretim ve işleme ekipmanları da Yunan üreticileri tarafından talep edilmekte olup, paketleme ve dondurma makineleri, soğuk zincir ekipmanları ve akvakültür sistemleri öncelikli segmentlerdir.

Bölgesel olarak Türkiye’nin Karadeniz ve Batı Anadolu kıyıları Yunanistan’a hızlı ve düşük maliyetli lojistik avantaj sunarken, Yunan adaları ve kıyı turizm bölgeleri sezonluk talep artışı ile ihracat için cazip hedefler oluşturmaktadır. Pazarlamada, ‘Kaynağı Karadeniz’, ‘Türk Somonu’, ‘taze-soğutulmuş doğrudan tedarik’ gibi vurgular ürünlerin farklılaşmasını desteklemektedir. Sürdürülebilir üretim ve uluslararası kalite belgeleri (HACCP, ISO 22000) hem Yunanistan hem de iç pazar için güven unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’den ihracatçılar için Yunanistan pazarı, taze ve soğutulmuş balıklar, dondurulmuş ve işlenmiş ürünler, yan ürünler ve su ürünleri ekipmanları açısından yüksek fırsat barındırmaktadır. Etkili lojistik, kalite sertifikaları ve uygun ambalaj stratejileri ile bu fırsatların rekabet avantajına dönüştürülmesi mümkündür.

Türkiye, Yunanistan pazarına yönelik taze/soğutulmuş balık segmentinde güçlü bir pozisyona sahip ve bu segmentte yerini sağlamlaştırabilir. Ancak işlenmiş ürünler, yan ürünler ve ekipman segmentlerinde hâlâ kaynak ülkeler açısından çeşitlilik var; burası değişime açık bir alan. İşlenmiş deniz ürünleri (fileto, paketlenmiş balık, konserve) segmentinde Türkiye, kalite-sertifika, soğuk zincir ve ambalaj/değer-ekleme ile farklılaşabilir. Yunanistan’ın bu grupta önemli ithalat kaynaklarına yöneldiği açık: örneğin, İtalya, İspanya gibi ülkeler. Bu da Türk ihracatçılar için ‘yer alma’ fırsatı doğurur. Yan ürünler (balık yağı, balık unu, yem gibi) alanında Yunanistan’ın ithalatında başı çeken kaynaklar Danimarka, İspanya, Polonya gibi ülkeler. Türkiye bu segmentte üretim avantajına sahip olabilir ve bu ülkelerin yerine geçebilir. Ekipman, işleme makineleri, soğuk depo sistemleri gibi tedarik-lojistik altyapısı sağlayan ürünlerde Türkiye’nin sanayi kapasitesi, makine sektöründe kendini ispat etmiş olması, satış sonrası hizmetlerdeki rekabetçi gücü ve bölgesel lojistik avantajı, Yunan üreticiler için cazip olabilir. Bu da bir ihracat fırsatıdır.

Diğer taraftan Türk somonu Yunanistan’a yönelik ihracatta yüksek potansiyele sahip bir ürün olarak öne çıkmaktadır; doğru form, doğru pazarlama ve lojistik yönetimi ile bu potansiyel rekabet avantajına dönüştürülebilir. 2023 yılında yaklaşık 396 milyon dolar değerinde ihracat

gerçekleştirilmiştir. Bu durum, hem üretim kapasitesinin artması hem de dış pazarlarda talebin güçlenmesiyle açıklanabilir.

Yunanistan pazarı özelinde değerlendirildiğinde, Türk somonunun `taze`, `soğutulmuş` olarak sunulması, coğrafi yakınlık ve lojistik avantaj sayesinde avantaj yaratabilir. Yunan tüketiciler kaliteye, tazeliğe ve izlenebilirliğe önem veriyor; bu açıdan Türk somonu için uygun bir konum var diyebiliriz.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler (Örnek: yoğun rekabet ortamı, korumacı politikalar, tüketici tercihlerinde farklılıklar, ekonomik dalgalanmalar, siyasi istikrarsızlık v.b.)

Bu konuda bazı önemli riskleri aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz:

Alt Kategori	Başlıca Tehditler	Açıklama / Etkisi
1. Canlı, Soğutulmuş ve Dondurulmuş Balık / Deniz Ürünleri	Yoğun Yerel Rekabet	Yunanistan, özellikle çipura ve levrek üretiminde Avrupa'da güçlüdür; Türk ürünleri doğrudan Yunan üreticilerle rekabet eder. Ancak yine de Türkiye'den ciddi oranda ithalat yapmaktadır.
	Korumacı Politikalar ve Teknik Engeller	Veteriner sertifikaları, karantina uygulamaları, AB izlenebilirlik kuralları nedeniyle ürünlerin kabulünde önemlidir.
	Soğuk Zincir ve Lojistik Riskleri	Taze ürünlerde teslim süresi çok kritiktir; gecikmeler kalite kaybı yaratır. Soğuk zincir sektörde çok önemlidir.
	Fiyat Baskısı	Yunan ithalatçıları düşük fiyat talep eder; kâr marjları bundan etkilenebilecektir.
2. İşlenmiş ve Konserve Ürünler	AB Etiketleme ve Standardizasyon Kuralları	Menşe, katkı maddesi, içerik beyanı, etiket dili gibi zorunluluklar uyum maliyeti yaratır.
	Marka Bilinirliği Zayıflığı	Türk markalarının Yunanistan'da bilinirliğinin artması gerekmektedir.
	Rekabet (İspanya, Portekiz, İtalya vb.)	AB ülkeleri işlenmiş deniz ürünlerinde güçlü konumdadır.
	Gıda Güvenliği ve Sertifikasyon Eksiklikleri	`Sürdürülebilir`, `organik` veya `temiz üretim` etiketleri bulunmayan ürünlerin raflara girmesi görece zordur.
3. Balık Unu, Yağı ve Yemi (Yan Ürünler)	AB Teknik Standartları	Protein oranı, ağır metal limitleri gibi katı teknik koşullar vardır; uygun olmayan ürün reddedilir.
	Üretim Tesisi Onay Gerekliliği	AB onaylı tesis şartı ihracatçılar için bariyer oluşturabilir.
	Küresel Fiyat Dalgalanmaları	Balık unu ve yağı fiyatları küresel arz koşullarına göre oynaktır; kâr marjlarını etkiler.
	Güçlü Rakip Ülkeler (Norveç, İzlanda, Danimarka)	Bu ülkeler teknik kalite ve sürdürülebilirlikte güçlü rakiplerdir.

Alt Kategori	Başlıca Tehditler	Açıklama / Etkisi
4. Sektörde Kullanılan Ekipmanlar ve Teknolojik Ürünler	Yunan İç Talebinin Sınırlılığı	Yerli yem üretim kapasitesi artmaktadır.
	Yüksek Rekabet	AB ve Çin menşeli ekipmanlar önemli bir yer edinmiştir.
	CE Uygunluk ve Sertifikasyon Zorunluluğu	Teknik belgeler eksikse ürünler AB pazarına giremez.
	Finansman ve Döviz Riski	Büyük ölçekli siparişlerde Euro/TL dalgalanması kârlılığı azaltabilir.
	Kamu İhalelerinde Yerli Üretici Tercihi	AB menşeli ekipmanlar teşvik edilir; Türk üreticilerin teklifleri geri planda kalabilir.
	Satış Sonrası Servis Eksikliği	Uzun vadeli teknik destek ve yedek parça hizmetinin sağlanması maliyetlidir. Ama diğer ülkelere kıyasla Türkiye bu alanda hem coğrafi yakınlık hem de bilgi ve tecrübe açısından iyi konumdadır.

7. Su Ürünleri Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Türkiye, su ürünleri üretiminde Akdeniz Havzası'nın önde gelen ülkelerindendir. Coğrafi yakınlık, ürün çeşitliliği ve gelişmiş yetiştiricilik altyapısı sayesinde Ege ve Doğu Akdeniz pazarları Türkiye için doğal ihracat hedefleridir. Bu çerçevede Yunanistan, hem coğrafi yakınlık hem de Avrupa Birliği (AB) pazarına geçiş noktası olması nedeniyle stratejik bir konumda yer almaktadır.

Yunanistan, kişi başına yıllık 20 kg'ın üzerindeki deniz ürünü tüketimi ile AB ortalamasının üzerindedir. Ancak ülke, özellikle çipura ve levrek gibi türlerde büyük bir üretici olmasına rağmen, işlenmiş ürünlerde ve bazı taze türlerde ithalat bağımlısıdır.

Türkiye: kısa teslim süreleri, uygun fiyat avantajı, geniş tür yelpazesi, artan üretim kapasitesi (özellikle Karadeniz somonu) anlamında öne çıkmaktadır. Yunan restoran, otel ve işlenmiş gıda sektörleri bu ürün için önemli bir müşteri tabanı oluşturabilir.

Yunanistan'da deniz ürünleri tüketimi yaygın olmakla birlikte, işlenmiş ve konserve ürün segmentinde ithalata açık bir yapı bulunmaktadır. Türk firmaları, bu alanda yüksek katma değerli ürünlerle pazarda yer edinebilir. Ürünlerin Yunan damak zevkine uygun şekilde geliştirilmesi, zeytinyağlı, baharatlı veya mezeye uygun formülasyonlarla sunulması tüketici ilgisini artıracaktır. Ayrıca, Yunan perakende zincirleriyle yapılacak özel markalı üretim (private label) anlaşmaları, pazara girişte etkili bir yöntem olabilir. Markalaşma çalışmalarında Akdeniz kimliğini vurgulamak, ürünlerin doğal, sağlıklı ve bölgesel karakterini ön plana çıkarmak büyük önem taşır. Ambalaj tasarımları, Yunanca dilinde bilgilendirme ve AB etiketleme standartlarına uygunlukla desteklenmelidir. Bunun yanında, füme, fileto, dondurulmuş veya hazır deniz mahsullü yemekler gibi yenilikçi ve pratik ürünlere yönelmek, Yunan tüketicisinin modern yaşam tarzına hitap eden bir değer önerisi sunacaktır.

Türkiye'nin su ürünleri yan sanayisi, özellikle balık unu, yağı ve yemi üretiminde güçlü bir kapasiteye sahiptir. Ayrıca bu segmentte sürdürülebilirlik vurgusu giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Balık yan ürünlerinin geri dönüştürülmesi, enerji verimli üretim tekniklerinin kullanılması ve çevre dostu üretim uygulamaları, AB fonları ve destek programlarından yararlanma açısından da fırsatlar sunmaktadır. Türk firmalarının, bu ürünleri `döngüsel ekonomi` anlayışıyla konumlandırması, hem çevresel hem ticari avantaj sağlayacaktır.

Su ürünleri yetiştiriciliği ekipmanları ve teknolojik çözümler alanında Türkiye, rekabetçi maliyetleri ve üretim kapasitesiyle Yunan pazarına tedarik sağlayabilecek durumdadır. Satış sonrası teknik destek, bakım hizmetleri ve yedek parça temini, Yunan alıcıların karar süreçlerinde belirleyici unsurlardır. Bu nedenle, Türk firmalarının Yunanistan'da yerel temsilcilikler veya distribütörlük ağı kurması önerilmektedir. Ayrıca, akıllı yemleme sistemleri, su kalitesi izleme sensörleri ve dijital kontrol üniteleri gibi yenilikçi teknolojiler sunmak, Türk ekipman üreticilerinin AB pazarında farklılaşmasını sağlayacaktır.

Yunanistan pazarı, Türkiye için sadece bir ihracat hedefi değil, aynı zamanda Avrupa Birliği su ürünleri zincirine entegre olma fırsatıdır. Türk ihracatçıları, ürün kalitesi, çeşitliliği ve tazelik avantajı sayesinde bu pazarda güçlü bir konum elde edebilir. Özellikle Karadeniz somonu, hızla büyüyen bir talep alanıdır ve Türk markalarının Avrupa sofralarına açılmasında önemli bir rol oynayabilir.

Türkiye'nin Yunanistan'a su ürünleri ihracatında sürdürülebilir başarı, kalite yönetimi, lojistik güvenilirlik, markalaşma ve çevreye duyarlı üretim stratejilerinin eş zamanlı olarak uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

8. Yararlı Adresler

Kategori	Ülke	Kurum / Birlik / Fon	Web Adresi / Kaynak	Görev ve İhracatçılara Sağladığı Faydalar
Devlet Kurumları	Türkiye	Ticaret Bakanlığı	ticaret.gov.tr	İhracat destekleri, pazar araştırması, yurt dışı fuar katılım desteği, Turquality programı.
	Türkiye	Tarım ve Orman Bakanlığı (Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Md.)	tarimorman.gov.tr	Su ürünleri üretimi, veteriner sağlık sertifikaları, AB onaylı tesis belgelendirmeleri.
	Türkiye	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)	tkdk.gov.tr	IPARD destekleri; işleme, soğuk zincir, sürdürülebilirlik yatırımları için hibe programları.
	Yunanistan	Ministry of Rural Development and Food (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)	minagric.gr	Balıkçılık, yetiştiricilik ve gıda politikalarından sorumlu kurum; ithalat izinleri için muhatap.

Kategori	Ülke	Kurum / Birlik / Fon	Web Adresi / Kaynak	Görev ve İhracatçılara Sağladığı Faydalar
İhracatçı Birlikleri ve Ticaret Kuruluşları	Yunanistan	Hellenic Ministry of Foreign Affairs – Directorate for Economic Relations	mfa.gr	Dış ticaret ve yatırım ilişkilerini koordine eder; Türk-Yunan iş forumlarında aktiftir.
	Türkiye	Ege Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği (ESÜHİB)	eib.org.tr	Türkiye'nin su ürünleri ihracatında ana sektörel birlik; AB ve Yunanistan pazarına yönelik tanıtım faaliyetleri yürütür.
	Türkiye	Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)	tim.org.tr	Tüm sektörlerin ihracat stratejisini belirler, pazar analizleri ve veri desteği sağlar.
	Türkiye	Doğu Karadeniz İhracatçıları Birliği (DKİB)	dkib.org.tr	Karadeniz somonu ihracatçıları için lojistik ve AB pazarına erişim danışmanlığı.
	Yunanistan	Enterprise Greece – Hellenic Investment and Trade Promotion Agency	enterprisegreece.gov.gr	Yunan pazarına girmek isteyen yabancı yatırımcılara destek; ithalatçı ağları ve pazar verileri sunar.
	Yunanistan	Hellenic Federation of Enterprises (SEV)	sev.org.gr	Yunanistan'ın en büyük işveren örgütü; Türk-Yunan ekonomik diyaloglarında ana paydaş.
	Yunanistan	Athens Chamber of Commerce & Industry (ACCI)	acci.gr	İthalatçılarla B2B eşleştirme, ticari istihbarat ve pazar bilgilendirmesi sağlar.
	Yunanistan	Thessaloniki Chamber of Commerce & Industry (TCCI)	ebeth.gr	Selanik ve Kuzey Yunanistan'daki ithalatçı-ağlarına ulaşmak için önemli kurum; Türk firmalarına bölgesel destek sunar.
STK ve Sektörel Birlikler	Yunanistan	Greek Exporters Association (SEVE)	seve.gr	Yunanistan'ın ulusal ihracatçı birliği; Balkan ve AB ticaret bağlantıları konusunda Türk firmalarına iş birliği fırsatları sunar.
	Türkiye	Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP)	surkoop.org	Kooperatifler arası dayanışma, eğitim ve AB projeleri.

Kategori	Ülke	Kurum / Birlik / Fon	Web Adresi / Kaynak	Görev ve İhracatçılara Sağladığı Faydalar
İkili ve Uluslararası Kuruluşlar	Türkiye	Türkiye Su Ürünleri ve Balıkçılık Federasyonu (TÜSAB)	—	Üretici, işleyici ve ihracatçıları temsil eden sektörel federasyon.
	Yunanistan	Panhellenic Association of Fish Farmers (ΠΑΣΕΘ / PASETH)	paseth.gr	Yunan akvakültür üreticilerini temsil eder; Türk üreticilerle teknik bilgi paylaşımı potansiyeli.
	Yunanistan	Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO)	hapoaquaculture.gr	`Fish from Greece` markasının sahibi; sürdürülebilir üretim standartlarını geliştirir.
	Yunanistan	Greek Fishermen's Federation (Πανελλήνια Ομοσπονδία Αλιέων)	—	Küçük ölçekli balıkçılar; saha bilgisi ve yerel pazar erişimi açısından önemli.
	TR / GR	DEİK Türkiye–Yunanistan İş Konseyi	deik.org.tr	İki ülke arasındaki yatırım ve ticaret projelerini koordine eder; sektörel forumlar düzenler.
Finansman ve Fon Mekanizmaları	TR / EU	FAO Türkiye Ofisi	fao.org/turkey	AB uyumlu sürdürülebilirlik projelerinde teknik destek sağlar.
	EU	European Commission – DG MARE (Maritime Affairs & Fisheries)	ec.europa.eu/oceans-and-fisheries	AB balıkçılık politikalarının belirleyicisi; Türk ihracatçıları için mevzuat ve fon bilgisi kaynağı.
	TR / EU	IPARD Programı (TKDK)	tkdk.gov.tr	Su ürünleri işleme ve paketlenme yatırımlarına %50–70 hibe.
	EU	European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund (EMFAF)	oceans-and-fisheries.ec.europa.eu	AB'nin balıkçılık fonu; Türkiye teknik iş birliği kapsamında yararlanabilir.
	EU	Horizon Europe (Ufuk Avrupa)	horizon-europe.ec.europa.eu	Ar-Ge ve sürdürülebilir üretim projelerine açık çağrılar.
	EU	EBRD & EIB (Avrupa Kalkınma Bankaları)	ebrd.com , eib.org	Yeşil üretim, enerji verimliliği, karbon nötr tesis projeleri için finansman sağlar.

Kategori	Ülke	Kurum / Birlik / Fon	Web Adresi / Kaynak	Görev ve İhracatçılara Sağladığı Faydalar
Eğitim, Araştırma ve Fuarlar	Türkiye	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi / İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri Fakültesi	—	Ar-Ge, kalite yönetimi ve inovasyon alanında iş birliği olanağı.
	Yunanistan	University of Thessaly – Department of Ichthyology and Aquatic Environment	uth.gr	Akvakültür araştırmaları, çevresel sürdürülebilirlik projelerinde iş birliği imkânı.
	Yunanistan	Hellenic Centre for Marine Research (HCMR)	hcmr.gr	Deniz ekosistemleri, izlenebilirlik sistemleri ve çevre odaklı AB projelerinde aktiftir.
	Yunanistan	Food Expo Greece / Detrop (Selanik)	foodexpo.gr , detrop.gr	Türk ihracatçıları için doğrudan tanıtım ve B2B fırsatları sunan fuarlardan.
	AB	Seafood Expo Global (Barselona)	seafoodexpo.com	Avrupa'nın en büyük su ürünleri fuarı; Türk katılımcılar ESÜHİB aracılığıyla katılır.

9. Kaynakça

<https://www.statistics.gr/documents/20181/da10e368-8a70-d56f-4405-3e9d47ca176e>

<https://www.enterprisegreece.gov.gr/en/trade/key-sectors/food-beverage/aquaculture-fishing/>

<https://www.indexbox.io/search/production-prepared-or-preserved-fish-and-dishes-greece/> ,

<https://www.statistics.gr/documents/20181/da10e368-8a70-d56f-4405-3e9d47ca176e>

<https://www.seafoodsource.com/news/aquaculture/profitability-surge-expected-for-mediterranean-aquaculture>

<https://eumofa.eu/documents/20124/158265/Greece.pdf>

<https://www.seafoodsource.com/news/aquaculture/profitability-surge-expected-for-mediterranean-aquaculture>

https://blacksea-cbc.net/wp-content/uploads/2021/09/BSB461_DACIAT_-_Consolidated-Report-on-Aquaculture-in-all-Partner-Regions_EN.pdf (2022)

https://eumofa.eu/documents/20124/99991/PTAT%2Bfresh%2Bseabass%2Bin%2BEL%2BES%2BIT_EN.pdf

<https://effop.org/wp-content/uploads/2022/08/STECF-21-14-EU-Fish-Processing-sector.pdf> (2022)

<https://www.trademap.org/Index.aspx>

<https://www.fao.org/4/s5879e/s5879e03.htm>

https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Regional_profiles_gr.pdf

<https://www.mispecies.com/en/news/Argolis-Greece-A-Thriving-Hub-of-Aquaculture-and-Processing-Facilities/>

<https://eurofish.dk/news/greek-and-spanish-companies-unite-to-become-the-largest-aquaculture-producer-in-the-mediterranean/>

https://www.nireus.com/79_2/Our-Network.html

<https://thebossmagazine.com/profile/avramar/>

<https://www2.aua.gr/en/news-events/synedria/aquaculture-congress-2024-scientific-support-agricultural-university-athens>

<https://www.aquafeed.co.uk/the-gfcm-launches-the-regional-aquaculture-conference/>

<https://www.aquaeas.eu/events/future-eas-events>

<https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters/emfaf-programme-palyth-greece-2021-2027>

<https://www.tendersontime.com/tenders-details/call-event-interest-co--organizing-psf-thesprotia-aquaculture-association-743a113/>

https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fisheries/markets-and-trade/international-trade_en

www.aade.gr

www.cceeccic.org